

22. Zákon o ochraně přírody a krajiny

Tato oblast je upravována zejména **zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny** a jeho prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb. a dále **zákonem č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy** a jeho prováděcí vyhláškou č. 360/2000 Sb., o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včel a jeho prováděcí **vyhláškou č. 360/2000 Sb.**, o stanovení způsobu výpočtu výše náhrady škody způsobené vybranými zvláště chráněnými živočichy na vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k jejich hlídání, rybách, včelstvech, včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách a na lesních porostech.

Ochranou přírody a krajiny se podle zákona o ochraně přírody a krajiny rozumí dále vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.

Tento zákon se zabývá obecnou ochranou rostlin a živočichů. Dle něj jsou všechny **druhy rostlin a živočichů** chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytém, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí. Právě tento zákon tedy zpracovává ochranu všech živočichů, i bezobratlých, kteří nejsou dle zákona na ochranu zvířat proti týrání zvířaty. Chrání však celé druhy, nikoliv jedince (*např. když zabiji jednu mouchu, neporuším zákon, neboť tím neohrozím populaci mouchy domácí jako druhu*). Při porušení podmínek stanovených zákonem je orgán ochrany přírody oprávněn zakázat nebo omezit rušivou činnost. Záměrné rozšíření geograficky nepůvodního druhu rostliny či živočicha do krajiny je možné jen s povolením orgánu ochrany přírody.

Zákon na ochranu přírody a krajiny má vymezenou část, která se zabývá konkrétně ochranou **volně žijících ptáků**. Je zakázáno úmyslně usmrcovat nebo jakýmkoliv způsobem odchytávat volně žijící ptáky, úmyslně poškozovat nebo ničit jejich hnízda a vejce, nebo hnízda odstraňovat. Je zakázáno sbírat vejce volně žijících ptáků ve volné přírodě a držet je, dále úmyslně ptáky vyrušovat, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat a držet druhy ptáků, jejichž lov a odchyt jsou zakázány. Tyto ustanovení se nevztahují na lov ptáků, kteří jsou považováni za zvěř a jejichž lov je prováděn v souladu s předpisy o myslivosti a tímto zákonem (*bažant, kachna divoká, krocan divoký, perlička obecná a další druhy, které lze dle zákona o myslivosti obhospodařovat lovem*). Orgán ochrany přírody může, pokud neexistuje jiné řešení, stanovit odchylný postup, je-li to v zájmu veřejného zdraví nebo bezpečnosti, bezpečnosti leteckého provozu, při prevenci závažných škod na úrodě, domácích zvířatech, lesích, rybářství a vodním hospodářství nebo za účelem ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, nebo pro účely výzkumu a výuky, opětovného osídlení či vysazení druhu v jeho původní oblasti nebo pro chov v lidské péči.

Orgány ochrany přírody jsou: obecní úřady, pověřené obecní úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, Česká inspekce životního prostředí a Ministerstvo životního prostředí.

Zákon na ochranu přírody a krajiny dále stanovuje kategorie zvláště chráněných území, mezi které patří národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky

Vyhláška č. 395/1992 Sb., vymezuje chráněné rostliny a živočichy a určuje stupeň jejich ohrožení. Druhy rostlin a živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné, lze označit za zvláště chráněné. Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se pak dělí dle stupně jejich ohrožení na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. Za **kriticky ohrožené** jsou prohlášeny jak rostliny (*např. zvonek sudetský, vrba borůvkovitá, ...*), tak i živočichové (*např. kočka divoká, medvěd hnědý, vlk, sysel obecný, ...*). Stejně tak za druhy **silně ohrožené** se prohlašují rostliny (*např. hořec šumavský, jalovec obecný nízký, ...*) a živočichové (*např. bobr evropský, los evropský, rys ostrovid, ...*). **Ohroženými druhy** pak také mohou být jak rostliny (*např. bledule jarní, hlaváček jarní, ...*) tak živočichové (*např. veverka obecná, jestřáb lesní, užovka obojková, ...*).

Zákonem č. 115/2000 Sb., jsou stanoveni **vybraní živočichové** (*bobr evropský, vlk, medvěd hnědý, rys ostrovid, los evropský a vydra říční*), jimiž napáchané škody mohou být nahrazovány a dále pak vymezuje domestikovaná zvířata, na která se daný zákon vztahuje (*skot, prasata, ovce, kozy, hrabavá a vodní drůbež, koně osli a jejich kříženci, králíci a kožešinová zvířata*) a podmínky poskytování náhrad za škody. Státem jsou také nahrazovány škody způsobené **kormoránem** velkým na rybách, a to v letech 2018, 2019 a 2020. Náhrady poskytuje stát. Nahrazuje se **škoda způsobená vybranými živočichy na** životě nebo zdraví fyzické osoby, vymezených domestikovaných zvířatech, psech sloužících k hlídání vybraných domestikovaných zvířat, rybách, včelstvech a včelařském zařízení, nesklizených polních plodinách, trvalých porostech, uzavřených objektech nebo movitých věcech v uzavřených objektech za splnění dalších stanovených podmínek. Podrobnosti k výpočtu výše náhrady škody jsou stanoveny v prováděcí vyhlášce k tomuto zákonu č. 360/2000 Sb.. Dle této vyhlášky se výše náhrady škody určí jako obvyklá cena (při prodeji obdobného domestikovaného zvířete či psa, ryb, včelstev, včelařského zařízení apod.) ke dni vzniku škody. Dále jako obvyklá tržní cena polních plodin v závislosti na obvyklém výnosu v daném místě. Škody na lesním porostu se nahrazují dle vyhlášky č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích.